

Maatregelen tegen verdroging op Lonnekerberg

De Lonnekerberg, ten noorden van Enschede, maakt deel uit van de stuwwal van Oldenzaal. Deze stuwwal werd gevormd in de voorlaatste ijstijd, het Saalien. Door de stuwende werking van de ijskap werd klei vermengd met grof zand en werden lemige lagen gevormd. Rond 1900 was de Lonnekerberg een uitgestrekt heidegebied. Op enkele plekken vormden zich bronbeekjes als gevolg van de slecht doorlatende leemlagen in de ondergrond. Rond 1920 werd een groot deel van de Lonnekerberg verworven door textielabrikant Blijdenstein en hierna beplant met uitheemse naaldbomen. Ook werd een uitgebreid rabattennetwerk aangelegd met een lengte van meer dan 300 kilometer! Sindsdien heeft zich op de Lonnekerberg een relatief vochtig gemengd bos ontwikkeld, met de uitheemse naaldbomen als beeldbepalend aspect. Soorten als Lariksspijkerzwam, Gebogen driehoeksvaren, Zevenster en Bospaardenstaart komen hier voor. Op diverse plekken herinneren soorten als Fraai hertshooi, Moerasviooltje en Klein glidkruid aan een meer open vegetatie. Ook Boommarter en Kortsnavelboomkruiper zijn aanwezig en langs de bronbeken staat nog een kleine populatie Slanke sleutelbloem.

Slanke sleutelbloem
(foto: Jacob van der Weele)

Verdroging speelt echter een grote rol in het meest kwetsbare deel. Verdamping als gevolg van het grote aandeel naaldhout en ontwatering door de rabatten zijn de belangrijkste boosdoeners.

Met financiële hulp van Provincie Overijssel is door Landschap Overijssel in 2012 circa 5 hectare naaldhout gekapt en zijn loofbomen teruggeplant. Ook zijn op cruciale plekken rabatten afgedamd of deels gedempt. Bij deze werkzaamheden hebben vrijwilligers een belangrijk aandeel gehad in het behoud van aanwezige beschermde soorten.

Eerste effecten laten zien dat sommige soorten profiteren dat er weer licht op de bodem komt. Ook is de bodem op veel plaatsen al beduidend vochtiger. Echt- en Fraai duizendguldenkruid verschenen langs paden. Andere soorten die waarschijnlijk nog in de zaadbank zaten, waren Blonde zegge, Liggende vleugeltjesbloem, Dwergbloem en Gevlekte orchis. Fraai hertshooi en Klein glidkruid hebben zich sterk uitgebreid.

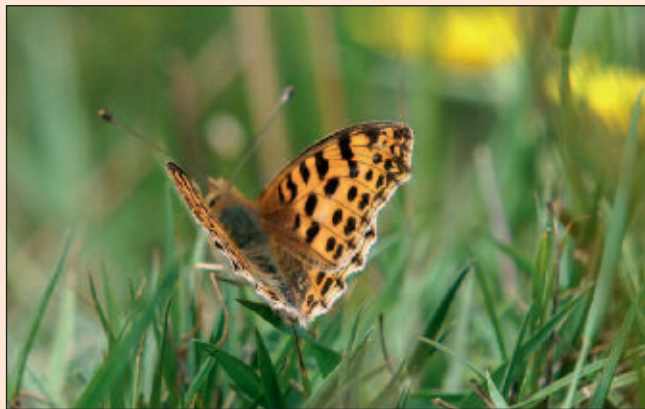
De komende jaren zal moeten blijken of hier ook een soortenrijk loofbos kan ontwikkelen met een goed ontwikkelde ondergroei. Hopelijk geeft het hernieuwde kansen voor onder andere de Slanke sleutelbloem.

Jacob van der Weele, ecoloog Landschap Overijssel

Brabants Landschap

De Kleine parelmoervlinder weer wat gewoner in de Kempen?

In 1996 bestond de provincie Noord-Brabant precies 200 jaar. Dat werd op verschillende manieren luister bijgezet. Als natuurbeschermingsorganisatie deed Brabants Landschap dat met het uitgeven van het boek 'Natuur in Noord-Brabant, twee eeuwen plant en dier'. Hierin worden in aparte kaderstukken allerlei planten en dieren (groepen) behandeld (101) die in die tijdsspanne zijn verdwenen dan wel toegenomen en die je karakteristiek kunt vinden voor het Brabant van toen en nu. Voor de schrijver van de Parelmoervlinders, Wim Geraedts, was het even slikken om te constateren dat Brabant kennelijk de enige provincie was waar geen enkele soort van dit geslacht het had kunnen uithouden. Dat was natuurlijk te wijten aan de bekende vermeting, verzuring en verdroging en de daarmee gepaard gaande verzuivering van de vegetatie. Hoeveel gelukkiger staan we er nu, 18 jaar later, voor. In het oosten en midden van de provincie wordt steeds vaker de Kleine parelmoervlinder waargenomen. Op de website van Vlindernet, staat een indrukwekkend aantal 'nieuwe' uurhokken. In steeds meer daarvan is niet alleen sprake

Kleine parelmoervlinder (foto: Marco Renes)

van zwerven maar ook van voortplanting. In ons reservaat de Lange Bleek tussen Heeze en Sterksel trof onze beheerder Mari de Bijl, de Parelmoervlinder voor het eerst aan in 2007 in droog en schraal grasland. In 2008 en 2009 leken ze te zijn gevlogen, maar in 2010 waren er minstens weer tien exemplaren aanwezig, die ook nog eens in leeftijd verschilden. Naast zeg maar 'verse', fladderden er ook afgevlagen exemplaren rond. Deze combinatie duidt op voortplanting ter plaatse en dus een populatie: ecologisch gezien is dat een trede hoger dan

alleen maar zwervers. Om de diertjes te helpen werd in 2011, aangrenzend aan de vliegplaats, een kruidenmengsel met waard- en nectarplanten ingezaaid. De afgelopen droge zomers waren bovendien gunstig voor het Akkerviooltje en ontstonden er zandige stukjes tussen het gras. Door uitbreiding van hun leefgebied met droog schraal grasland, zijn de Parelmoervlinders nu met vele tientallen exemplaren te vinden in een aaneengesloten gebied van 50 hectare.

Thijs Caspers, redacteur